

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

26. An Pontifex possit errare approbando, vel reprobando aliquem contractum, & agitur de Monte pietatis? Idem potest quæri de aliquo actu, an sit Symoniacus, vel non? Et etiam quæritur, an pontifex ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

RESOL. XXV.

Qua certitudine credendum est Papam, non posse errare in approbatione Religionum? Ex part. 11. tract. addit. 2. Refertiam 25.

§. 1. **R**espondeo hanc conclusionem esse de fide; Ita docet Amicus in *curf. theol. tom. 4. disp. 7. sect. 3. num. 79.* Franciscus del Castillo in *3. sent. tom. 1. disp. 16. quest. 9. n. 8. in fine.* Castrus Palauus *tom. 1. tract. 4. disp. 1. punct. 5. §. 6. num. 6.* ubi sic ait: Cum Pontifex Religionem aliquam approbat, approbat vitæ aliquod institutum sub voto paupertatis, castitatis, & obedientiæ, tanquam aptissimum, & Evangelio nimis conforme ad salutem consequendam, hoc autem institutum, & continet finem aliquem ad diuinam gloriam, & salutem æternam pertinentem, & insuper media aliqua, quibus hic finis obtineri potest: Dicendum ergo existimo de fide esse, non posse Pontificem in approbatione huius finis, & mediõrum, quæ sibi proponuntur, errare; ita ut approbet tanquam consentaneum Evangelicæ perfectioni quod verè consentaneum non sit. Ita ille.

2. Vnde ex omnibus *superius* dictis sequitur, Pontificem non potuisse errare in approbando institutum nostræ Religionis Clericorum regularium Theatinorum viuendi absque redditibus, nec petendi directe, vel indirecte elemosynas, sed ex sponte obliuui viuere, & qui contrarium diceret, seuera censura dignus esset ex rationibus *superius* adductis.

3. Ex quibus infert etiam Pater Amicus, *ubi sup. n. 83.* ad finem pertinere, quod Gregorius XIII. in *Bulla: Quanto fructuosius.* edita anno 1582. *Calendis Febr.* declarauit esse verè, & propriè Religiosos, eos, qui in ipsa Societate admissi biennio probationis peracta, tria vota simplicia emittunt, non minùs, quam si in Professorum numerum adscripti essent.

4. Quam doctrinam sequuntur multi docti Theologi. Et ratio est, quoniam hoc spectat ad substantiam nostræ Religionis; spectat enim ad peculiarem quemdam gradum nostræ Religionis constantem ex scholasticis approbatis, qui in nostrâ Religione substantialis est. Quare sicut non potuit Pontifex in reliquis gradibus eiusdem Religionis approbandis errare; ita neque in hoc, cum ex omnibus gradibus constet substantialis perfectio nostræ Religionis. Ita Amicus, quod etiam docuit ex eadem Religione Pater Turrianus in *2. 2. D. Thoma disp. 16. dub. 2.* Sed circa præsentem quæstionem ne deseras videre Ioannem de Sancto Thoma in *2. 2. disp. 9. art. 2. fol. 776.* ubi fitimat Pontificem errare non posse in approbatione alicuius Religionis, & qui oppositum diceret ad minus tanquam temerarius, & scandalosus, & errori proximus haberetur, & respondet postea ad argumenta Caietani, & Soti.

RESOL. XXVI.

An Pontifex possit errare approbando, vel reprobando aliquem contractum; & agitur de Monte pietatis?

Idem potest queri de aliquo actu, an sit Simoniacus, vel non?

Et etiam queritur, an Pontifex habeat infallibile iudicium de propositionum philosophicarum probabilitate? Ex part. 11. tract. addit. 2. Rel. etiam 26.

§. 1. **I**dem potest queri de aliquo actu: An sit peccatum simoniae, vel non? & quidem Caietanus *tom. 2. opusculorum tract. 6. Sotus 6. de inst. quest. 1.*

artio. 6. agentes de Monte pietatis, putarunt definitionem Leonis X, in *Concilio Lateranensi. §. 10.* qua definit, eum montem non esse vsurarium, ad fidem non pertinere, quia existimant naturas contractuum potius esse explicandas à Philosophis moralibus: & licet de quadam definitione in specie loquantur, sed videntur supponere vniuersalem doctrinam: si enim in explicanda natura vnus contractus vsurarij errare potest, poterit in aliis, omnesque similes definitiones poterunt in dubium reuocari.

2. Sed omninò contrariam sententiam tenent communiter Theologi: & idem Malderus in *2. 2. D. Thoma, quest. 1. art. 10. disp. 6. propof. 5.* sic asserit: Non potest Pontifex errare, quando toti Ecclesiæ ex Cathedra declarat aliquem contractum esse licitum, aut illicitum, & vsurarium. Hoc enim sanctitas Ecclesiæ postulat, vt non profiteatur bonum, malum, aut malum, bonum, profiteretur autem, si caput eius ita præscriberet. Ita ille.

3. Et quidem id spectat ad autoritatem Pontificis, quia cum sit Summus Pastor, habere debuit infallibilem potestatem salubriter pascendi oues Christi; valde autem diminuta foret eius potestas, si non se extenderet ad huiusmodi leges declarandas. Nec refert, quod earum delatio proximè pendeat ex natura talium legum, & ex philosophia morali, non ex scriptura sacra, nam ea Pontifex non desinit, quatenus veritates philosophicæ sunt, sed quatenus sunt præcepta morum, ad salutem necessaria, ad quæ definienda habere debet infallibilem assistentiam Spiritus sancti, ne desinat, & declaret, quod contrarium est saluti hominum. Confirmatur; nam etiam Clemens V. in *Conc. Vienensi* declarauit, animam rationalem esse veram corporis formam, quæ veritas proximè ex philosophia pendet, quia tamen dirigitur ad doctrinam fidei, potuit, & de facto fuit à Pontifice authenticè definita, adeò vt hæreticus sic censendus, qui contrarium doceret, atque ex his solutum manet fundamentum Soti.

4. Vide etiam Turrianum *tom. 1. disp. 16. dub. 2.* Bellarmin. *lib. 4. c. 10.* Bañez in *2. 2. q. 1. art. 10. dub. 6.* Vnde P. Molina *lib. 2. de inst. disp. 325.* agens de citata definitione Leonis; meritò reprehendit doctrinam Soti, & Caietani, & ferè videtur sensus Ecclesiæ; recipit enim Ecclesiæ has definitiones tanquam omninò certas, & indubitatae veritates. Et ratio huius doctrinæ esse debet, quia esset contra sanctitatem Ecclesiæ, si Pontifex posset iniustum natura sua contractum proponere vt rem iustam, quæ res cum ad mores pertineat, magni momenti est, neque esset à Christo sufficienter prouisum, si Ecclesiæ caput hoc modo errare posset, quod non est vilo modo concedendum, & certè cum veritas istarum rerum valde sit necessaria, necessarium etiam fuit, vt in earum declaratione Pontifex errare non posset.

5. Vide etiam Vetricelli in *quest. moral. tom. 1. tractat. 8. quest. 25. num. 9.* asserentem, quod Mons Pietatis à Leone X. licitus declaratus, de fide est, quod sit iustus. Ita rectè Nauarrus *comment. de vsuris num. 59.* Sotum, & Caietanum grauius reprehendit inmodestiam, & irreuerentiæ erga Sedem Apostolicam & Concilia Generalia, displicet mihi, viros tam doctos fugillare, sed necessarium est in re tam graui: Et quidem contra Caietanum, & Sotum insurgit ex Dominicanorum familia Magister Ioannes de S. Thoma in *2. 2. q. 1. disp. 9. art. 3. fol. 777.* vir quidem sapientissimus.

6. Dico igitur contra supradictos omninò certum esse Montes pietatis, & laudabiles, & ab omni labe vsuræ immunes esse. Probatur autoritate Concilij Generalis Lateranensis sub Leone X. *sess. 10.* vbi

vbi Pontifex, re maturè discussa, & collatis vtriusque partis rationibus, tandem sacro Concilio approbante definit montes in quibus pro ministrorum impensis, & sola montium indemnitate aliquid moderatum ultra sortem accipitur esse laudabiles, & meritorios, & Concil. Trident. *sess. 22. cap. 11.* & sæpè ante inter pia loca Montes pietatis numerat, & Doctores communiter consentiunt. Sotus *ress. Caiet.* qui Concilio interfuit, scripsisse post Concilium contra Montes, & tamen à nullo fuisse reprehensum. Deinde afferere originalem Bullam habere aliquam limitationem, quam non habet decretum, quod circumferunt: Sed Sotus errat grauius. Primò enim non scripsit Caiet. post Concilium, sed septemdecim annis ante hanc definitionem, vt patet legenti, & Acta Concilij & finem opusculi Caietani. Secundò non interfuit tanquam Cardinalis, sed tanquam Magister Ordinis, postea enim factus est Cardinalis. Tertio, hanc, quam citamus definitionem, approbauit Caietanus, quia citatus rogatus annuit, cum enim singuli fuissent nominatim interrogati, nemo contradixit præter Archiepiscopum Traneensem 4. *in isto opusculo* non agit de definitione facta à Concilio (quæ, vt dixi 17. annis post illud opusculum est edita) sed Bulla aliqua Pontificis alicuius præcedentis, quæ continebat approbationem montium, Vnde Sotus non subsistit. Insistendum ergo est definitioni generalis Concilij (quæ etiam ad montes postea erigendos extenditur) vt ibi declaratur Pontifex: fundamentum est, quod habeat ius seruandi se indemnem; atqui moderatum illud, quod datur, est ad indemnitate montium, & ad compensandas obligationes, & contra, quæ subeunt mutantes in gratiam communitatis.

7. Dices cum Caietano, & Soto *locus supra citatus* pignus datur in vtilitatem solius mutuantis, & securitatem debiti acquirendi suo tempore: ergo illi soli incumbit cura illud custodiendi. Ego iniustum esse exigere à pauperibus pro hoc labore salarium, sicut quædam aliquis de commodato ob ipsius solius vtilitatem, commodatarius debet facere sumptus, qui sunt necessarii ad conseruandam rem commodatam, non verò commodator. Respondetur primò falsum assumi, quia secundum iura creditor habet actionem contrariam pignoratitiam contra debitorem ad recuperandum omnes sumptus necessarios, quos fecit in conseruando pignore, *l. si necessarius ff. de pignorat. act.* Immo etiam & vtilis *l. impensa, ff. de verb. signific.* Vnde si pignori des mihi equum, debes soluere expensas factas non solum in alimeta equi, sed etiam in famulū, qui custodit equum, vt habet Barthol. *in l. Interdum, qui potiores in pignore.* Ergo stando in iure communi, debentur præfectis montium omnes expensæ necessariæ, & vtilis factæ in conseruatione pignorum, & per consequens famuli, quibus illa cura incumbit debent ali à mutuatariis.

8. Obseruandum verò est cum Turriano *loc. cit.* eodem modo, ac de vsurario contractu loquendū esse, cum Pontifex declarat aliquam conuentionem esse simoniacam, & de vitio simoniæ in specie loquitur

Bañez *supra*, & planè sentiunt Doctores, qui docent Pontificem non posse proponere toti Ecclesiæ, vt honestum aliquid, quod reuera peccatum est, quod maximè decet sanctitatem Ecclesiæ Et idem iudiciū est, quando Pontifex declarat ex aliquo peccato non oriri obligationem restituendi, sicut de simonia mentali docuit Gregorius *cap. fin. de simonia*, vt multi putant; & idè falsò Bartholomæus Medina *in summ. l. 2. §. 21. cap. 14.* dixit, Pontificem ibi secutum esse opinionem probabilem, sed contrariam esse probabiliorem, nempe mentalem simoniam obligare ad restitutionem.

9. Falsa est igitur sententia Medina, qui admittit declarationes Pontificū in decretalibus posse esse falsas in decretis harum rerum, quæ ad mores pertinent, atque ad eò cogitur fateti posse aliquid reuera inhonestum, vt honestum proponere toti Ecclesiæ, mirum verò est Caietanum, Sotum, & Medinam viros doctos, & pios ita sentire de potestate Pontificis in his, quæ ad mores pertinent.

10. Nec obstat contra *superius* dicta auctoritas Melchioris Cani *l. 5. a. 5.* vbi docet, posse Pontificem in iudicio circa personas priuatas, & Ecclesias particulares errare præcipiendo, vel prohibendo aliquid, quod rationi, & Euangelio contrarium est, & adhibet exemplum de illo, qui occultè vna vxore habita, alteram publicè ducit, in quo casu præcipit Ecclesiæ, vt priore relicta, posteriorem accipiat. Nec inquam, hæc obstant, nam respondeo cum Amico *vbi sup.* ad exemplum adductum, vel negandum est posse Pontificem in tali casu, si constet de legitimo matrimonio cum priori vxore, cogere virum, vt relicta priori, posteriorem accipiat: vel certè declarat tunc Pontifex prius matrimonium, præsertim vbi Concilium Tridentinum receptum est, non fuisse validum defectu publicitatis in contractu matrimoniali requisitæ. Quanquam posset in hoc Pontifex errare, cum pendeat ex facto, an nimirum prius matrimonium fuerit validum. Licet semper in huiusmodi casibus standum sit iudicio Pontificis.

11. Sed hic obiter quæro, an Pontifex habeat infallibile iudicium de propositionum philosophicarum probabilitate? Respondeo, non videtur de talibus Pontificem debere iudicare, nisi inter sit fidei eiusmodi propositionem probabilem haberi: quo modo Clemens V. in Concilio Viennensi definiuit erroneum esse, si quis dixerit animam rationalem non esse formam corporis humani per se, & essentialem, & Leo X. in Concilio Læteranensi præcipit philosophis, vt pro posse Christianam fidem contra philosophorum argumenta adstruant. Vbi acta habent, Caietanum interrogatum respondisse, sibi eam partem Bullæ non placere, quæ præcipitur philosophis, vt publicè suadendo doceant veritatem fidei. Verum rectè poterat statui, vt saltem contraria philosophorum argumenta soluendo, quæ omnia solubilia sunt philosophiæ Professores propugnent dogmata fidei. Et hæc omnia docet Malderus *in 2. 2. D. Thoma q. 10 art. 10. disp. 6. prop. 6.*

Sup. hoc in tom. 5. tract. 7. Ref. 22. §. 7. & in Ref. 23. per totam & in aliis eius secunda not.

IN NATI
tribuit
X. X.
III

An clausis oculis standum sit Decretis Pontificiis? Ex part. I I tract. I.
Ref. 15. Quæ nunc inuenietur tom. 6. tract. 1. Ref. 27.

